KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

LIKOVNA RAZSTAVA

Matjaža Roliha, predsednika likovne sekcije KUD V. Pregarc, v razstavnih prostorih Mestne čitalnice ljubljanske v Židovski ulici od 30. julija do 30. avgusta

Z izpovedovanjem bivanjskih stisk skoz etnološke motive nam slikar odpira čudovit svet Moravške doline, ki je obenem njegova dolina, kjer išče mir in lepoto, a se prav tako kot v mestnem življenju tudi tu srečuje z osamljenostjo in zapuščenostjo.

V naravi, kjer je človek nekoč našel moč za harmonično stapljanje z njo in iz katere je z dejavnim poseganjem vanjo dobival svoj vsakdanji kruh, se slikar znajde pred problemom odhajanja iz kmečkega okolja. Zapuščene in prazne kmetije vnašajo v pokrajino dih razpadanja, minevanja in smrti. Senene kopice, ki jih tako rad vidi povsod, ostajajo nepogrešljivi rekvizit, ki izpričuje želje po pretoku energij.

Drevesa, ki niso viharniki, pa včasih delujejo tako, dajejo občutek trmastega vztrajanja v svoji vkoreninjenosti v zemljo in istočasnem kipenju proti nebu, ki ga znajo vetrovi in zob časa prav kruto presekati.

Ta epopeja naravi in življenju je kot krik po uvidenju. Bistva stvari se kažejo s stvarmi samimi, samo videti jih je treba. V preprostosti in stilizirani liniji je globoka sporočilnost in modrost življenja, ki človeka obogati in pokliče v svet, kjer kljub ponekod kaotičnemu videzu še ni vse izgubljeno, kjer sta vztrajanje in tiha revolta še kako prisotna.

prof. MIHAELA WOHINZ

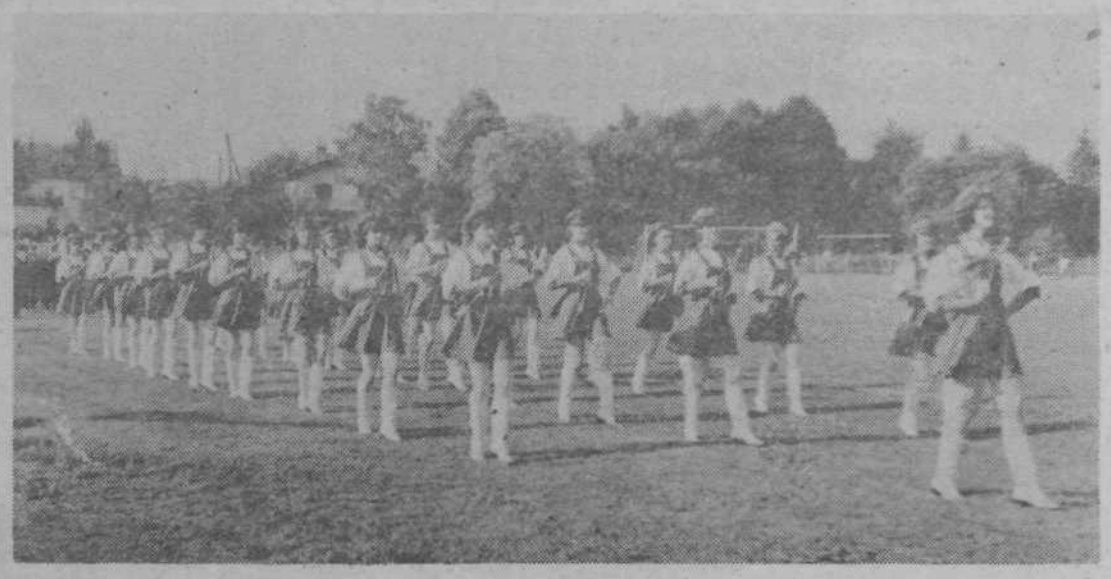

Mažoretke — spredaj — in vevški pihalni orkester — zadaj levo — navdušujejo gledalce s svojimi figurativnimi nastopi (Slika: Marjan Penca)

● VEVŠKIM GODBENIKOM

DVE ZLATI PLAKETI

Na republiškem tekmovanju pihalnih orkestrov v Slovenskih Konjicah je Papirniški pihalni orkester Vevče osvojil dve zlati plaketi ZKO Slovenije

Sredi junija je bilo v Slovenskih Konjicah II. republiško tekmovanje pihalnih orkestrov, bobnarskih in majoretnih skupin v korakanju in figurativem nastopu. Ta oblika tekmovanja je pri nas malo znana in je šele v prvi fazi razvoja, pa jo zato spremljajo tudi začetne težave.

Misel in želja uvesti takšno tekmovanje pri nas, sta se porodili pri združenju pihalnih orkestrov Slovenije s prvimi nastopi naših najboljših orkestrov na svetovnih prvenstvih na Nizozemskem. Naši orkestri so tam nastopali le v koncertnem programu. Veliko zanimanja pa so zbujali orkestri, ki so tekmovali v korakanju in figurativnih nastopih. Na tamkajšnjem nogometnem stadionu se je dostikrat zbralo tudi 30 tisoč gledalcev in več, ki so z zanimanjem spremljali tekmovanja najboljših orkestrov in skupin z vsega sveta. Delegacija vevškega orkestra si je eno takih tekmovanj ogledala in prvi poskusi z uvedbo bobnarske skupine in izvajanjem osnovnih figur z orkestrom segajo že dobrih deset let nazaj. Torej je pravzprav vevški orkester javnosti pokazal, da ta zvrst lahko zaživi tudi pri nas.

Žal nadaljnji razvoj, zaradi objektivnih razlogov, ni dosegel tistega razmaha, ki so ga želeli Vevčani. Tudi pri drugih orkestrih je ostalo vse le pri poskusih in brez večjega odmeva, dokler ni bilo leta 1979 razpisano prvo republiško tekmovanje v Artičah.

Od 120 orkestrov, kolikor jih je bilo registriranih v Sloveniji se jih je tekmovanja udeležilo le nekaj. Na tem tekmovanju je bil večji poudarek na bobnarskih in majoretnih skupinah, katere sestavljajo večina mladi ljudje. Pihalni orkestri se neradi odločajo za to zvrst tekmovanja, kajti potrebno je veliko dodatnega dela (vaj) in zasedba orkestra mora biti stalna.

Na zadnjem občnem zboru vevškega orkestra pa so se člani na pobudo predsednika Jožeta Medena odločili, da poskušajo oživiti to zvrst in vrniti ugled orkestru, ki je že prej slovel po dobrem korakanju, disciplini in skladnosti gibanja. Orkester je zajela tekmovalna mrzlica. Za kategorijo A (korakanje) je bil točno predpisan obvezni program, v kategoriji B pa ne niti ni bilo na razpolago ustrezne literature. Vevške godbenike to ni odvrnilo od začrtane poti. Novo koračnico je na željo orkestra napisal dirigent godbe milice Vinko Štrucelj. Za dobro izvedbo koračnice je bil zadolžen dirigent Jože Hriberšek, izvajanje figur pa je teklo po zamisli predvodnika Viktorja Kresnika ob pomoči Aleša Babnika. In 14 dni pred tekmovanjem so krajani vsak dan lahko poslušali zvoke koračnice, ki so prihajali iz bazena na Vevčah, kjer so godbeniki pridno vadili svoj program.

Z mešanimi občutki so odšli na tekmovanje, saj se orkestri v tej zvrsti po kvaliteti ne poznajo med seboj. Številčno najmočnejši orkester je bil prav orkester z Vevč, saj se je tekmovanja udeležilo 56 članov. Izvedba obveznega programa vevških godbenikov je bila enkratna. V svojih značilnih ljubljanskih nošah, ki izvirajo iz 18. stoletja, so navdušili številne gledalce, ki so jim že med izvajanjem navdušeno ploskali. Še z večjo samozavestjo so pod odličnim vodstvom predvodnika Kresnika izvedli figurativni nastop »Show« in za konec vse prireditve še skupni nastop z ljubljanskimi mažoretkami, ki so bile pod vodstvom Ivice Knaus, v svoji skupini razred zase.

Tričlanska komisija je pri ocenjevanju upoštevala intonacijo, zvok, ritem, doslednost v tempu, tehniko igre, dinamiko in fraziranje, splošni slušni vtis, disciplino, skladnost gibanja, ravnanje in kritje vrst, delovanje predvodnika in dosledno izvrševanje njegovih povelj. V obeh kategorijah je vevškemu orkestru dodelila več kot 90 % točk in s tem dve zlati plaketi. Zadovoljni z uspehom so na poti proti domu svoj »Show« program skupaj z mažoretkami izvedli še na Vranskem in na Trojanah ob prisotnosti številnih tujih in domačih turistov.

ŽICI

VESTI IZ KULTURE

Šesto leto delovanja našega aktiva je za nami. Po številu sej ni bilo tako polno kot prejšnja leta — le 7 smo jih imeli proti 9 do 10 v prejšnjih letih —, po vsebini pa je bilo kar dovolj pestro.

Zamenjava generacije tako med člani kot v vodstvu je namreč vnesla nekaj nemira tudi glede živahnosti dela. Po programu so se predstavila **glasila vseh šol** naše občine, obdelali smo **osnove pisanja, vest in intervju,** a to prek pogovorov ob naših primerih že pred objavo v NSK ali drugje. Mentor nas je ob tem spodbujal h kritičnemu vrednotenju zlasti prispevkov, ki so iz več razlogov ostali neobjavljeni. Te razloge pa smo skušali kar največ poiskati sami. Tako smo si v pogovorih na sejah brusili tudi svoje pisanje in to vključevali v delo krožkov na šolah.

Tudi dosti reden obisk — razen na zadnji seji — je potrjeval, da je naš aktiv na dobri poti k še boljšemu delu v prihodnjem šolskem letu.

AK

●

V Kompasovem motelu Medno je od 15. julija do 1. avgusta razstavljal malo plastiko naš občan, akademski slikar Ignac Ribič.

●

V knjižnici Jožeta Mazovca v kulturnem domu Španski borci pa smo si od 4. do 31. avgusta lahko ogledali ciklus fotografij Oskarja Dolenca pod naslovom »Zapuščene vasi ob Soči«.

●

Naš znani mojster fotografije Tihomir Pinter je od 26. julija do 13. avgusta v prostorih salona Rotovž v Mariboru razstavljal fotografije iz cikla »Umetniki v ateljejih«. Te fotografije bo mogoče videti tudi v istoimenski knjigi, ki jo Tihomir Pinter pripravlja skupaj z likovnim kritikom Aleksandrom Bassinom. Knjiga bo izšla pri Državni založbi Slovenije.

●

V knjižnici Jožeta Mazovca — KD Španski borci — je bila ves prejšnji mesec odprta razstava malih plastik Tadeja Čakša. Predstavil se je s študijami obrazov oziroma mask in z nekaj posamičnih ter skupinskih človeških figuric.

D. J.

●

Založki taborniki — člani odreda Rdeči Zalog — že četrto leto izdajajo svoje glasilo Stara šara. V 250 izvodih so ciklostirali tudi letošnjo predpočitniško, 4. številko. Krajši in daljši sestavki v besedi in sliki se vrstijo v vsej pestrosti taborniškega delovanja. Najplodovitejša sta in najbolj vpeljana v pisanje Orel in Grom; urednica Renata ju verjetno komaj »dohaja«. A kaj bi tisti, pomembno je, da čim uspešneje in čimbolj vsestransko uspevajo. Sicer pa: zakaj pa ne, saj so mladi in jim domala vsaka stvar »odreže«, za mentorja pa tudi imajo izkušenega starejšega člana. Pobratenje s TO Beli bober in prijateljstvo s TO Zabotin iz Solkana jih še spodbuja k delu. Želimo jim še mnogo delovnih uspehov tudi mi, še posebno pri pisanju!

● Obisk Borisa Kralja

V naši telovadnici skorajda še ni bilo take tišine in take pozornosti učencev. Med poslušanjem sem se večkrat zalotila, da sem z odprtimi usti strmela v izvajalca — dramskega igralca Borisa Kralja. Ko sem se zdrznila in pogledala okrog sebe, sem opazila, da nisem bila edina.

Borisa Kralja sem že nekajkrat videla v gledališču v različnih vlogah. Toda njegov nastop na naši šoli je bil zame nekaj posebnega. Tudi glasbene spremljave ne morem pozabiti. Kako čudovitjo je znal Silvester Mihelčič z ustrezno glasbo pričarati pravo razpoloženje.

Najbolj me je pritegnila Župančičeva pesem Ciciban in čebela, saj je Boris Kralj tako lepo zajgral Cicibana, ki se je znašel v hudi zadregi pred strogo čebelo. Ko so izzveneli zadnji verzi recitala in zadnji akordi glasbene spremljave, smo ob navdušenem ploskanju le neradi zapustili šolo, saj nam je čas vse prehitro minil.

LARA CELESTINA, 5. b
OŠ VIDE PREGARC

ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO

● ZDRAVJE VSEM DO LETA 2000

Odštevanje se je že začelo

Poslanica Dr. H. Mahlerja, glavnega ravnatelja svetovne zdravstvene organizacije za letošnji svetovni dan zdravja

Samo 17 let je še do leta 2000, ko bo potekel rok svetovne akcije z geslom Zdravje vsem do leta 2000! Države, članice svetovne zdravstvene organizacije (SZO) so se obvezale, da bodo s skupnimi prizadevanji omogočile vsem ljudem kjerkoli na svetu vsaj takšno stopnjo zdravstvenega stanja, da bi bili sposobni plodno delati in se dejavno udeleževati v družbenem življenju skupnosti, v kateri živijo.

Države članice SZO pa niso sestavljene samo iz vlad. Vlade so sicer res odgovorne za zdravje ljudi, vendar imajo tudi ljudje pravico in dolžnost, da aktivno ohranjajo svoje zdravje in skrbijo zase, kadar so bolni. To dolžnost imajo tudi do svojih družin, sodelavcev in sosedov.

Na kakšne ljudi mislim pri tem? Mislim na ljudi vseh poklicev in položajev. Vsi se lahko bojujejo za spremembe, ki koristijo zdravju — navadni državljani, ki opravljajo svoje dnevno delo po vaseh in mestih, se zbirajo v družinah in skupnostih, se združujejo v vse oblike socialnih in političnih skupin, izobraževalnih in raziskovalnih ustanov, nevladnih organizacij in strokovnih združenj. Tudi zdravstveni delavci so del ljudi; in prav tako drugi, ki so odgovorni za svoje skupnosti, kot npr. državni in verski voditelji, učitelji, sodniki, družbeni in socialni delavci. Brez požrtvovalnega sodelovanja ljudi se bo naš skupni cilj: Zdravje vsem do leta 2000! nenehno odmikal.

Da pa bi ljudje lahko pametno ravnali, morajo vedeti, kaj zdravje sploh je. In dolžnost tistih, ki so zdravstveno izobraženi, je, da svoje znanje delijo z drugimi. Minili so časi, ko je bila skrb za zdravje posebna pravica vsevednih posameznikov, ki so skrivali svoje poklicne skrivnosti in so jih le po koščkih dajali nevednim, nedejavnim bolnikom, v vrsti čakajočim na miloščino. Pouk o najpomembnejših vprašanjih zdravja, o metodah za preprečevanje bolezni in njih obvladovanje je dobil prednost pred drugimi bistvenimi prvinami osnovnega zdravstvenega varstva prav zato, da bi omogočili splošno razumevanje zdravja.

Kaj lahko ljudje storijo za svoje zdravje? Med drugim lahko npr. kot posamezniki ali pa v skupni akciji poskrbijo za to, da imajo dovolj pravilno prehrano. Lahko se zberejo, da čimbolj izkoristijo vso pitno vodo, ki je na voljo, ali pa jo napravijo uporabno tako, da jo zavarujejo pred onesnaženjem. Lahko vztrajajo na sprejemljivem higienskem standardu v domovih in njihovi neposredni okolici, na tržnicah in v trgovinah, v šolah, v tovarnah, v jedilnicah in restavracijah. Lahko se naučijo načrtovati zaželene otroke tako, da lahko vsakemu izmed njih zagotovijo vse možnosti za preživetje, primerno izobrazbo in zadovoljivo kakovost življenja.

Ženske si lahko med seboj pomagajo, da med nosečnostjo in dojenjem ostanejo zdrave in — če je potrebno — pri tem poiščejo nasvet pri zdravstvenih delavcih. Starši se lahko naučijo vzgajati otroke k zdravemu načinu življenja, jih negujejo, če dobijo drisko ali okužbo dihal, ter poskrbijo, da so otroci cepljeni proti najpogostejšim nalezljivim boleznim, za katere njihova skupnost lahko zagotovi cepljenje. Starši se lahko naučijo tudi, da prepoznajo tiste resnejše spremembe zdravja, ki zahtevajo strokovno pomoč zdravstvenih delavcev.

Skupnosti se lahko s pomočjo in pod vodstvom zdravstvenih delavcev začnejo bojevati proti takšnim boleznim, kot so malarija in druge parazitne bolezni, npr. tako, da organizirajo razprševanje insekticidov ter nadzor nad mrčesom in drugimi prenašalci bolezni, kot so npr. podgane in polži. Matere in očetje lahko zagotovijo otrokom zdravila, ki jih potrebujejo za preprečevanje in zdravljenje malarije ter poskrbijo za to, da so njihovi ostareli starši ali onemogli deležni potrebne nege, ki jo sami niso zmožni. Skupnosti lahko poskrbijo, da se otroci naučijo v šolah osnov prve pomoči in osnovne nege pri lažjih boleznih. Skupnosti se lahko zavzemajo tudi za to, da jim — v skladu s političnimi, družbenimi in upravnimi postopki države — po dostopni ceni preskrbijo nujno potrebna zdravila.

Nikar ne mislite, da se vse to nanaša samo na ljudi iz dežel v razvoju! Nasprotno — prav ljudje v bogatejših deželah, ki jim je bila večinoma omogočena ustrezna izobrazba, se morajo zavedati svoje odgovornosti za svoje zdravje in zdravje skupnosti, v kateri živijo. Zato morajo pametno jesti, zmerno piti, nič kaditi, previdno voziti, se dovolj gibati, se naučiti živeti v stresih mestnega življenja in si pri tem pomagati drug drugemu.

Za vzgojo k bolj zdravemu načinu življenja sta potrebna pripravljenost in sposobnost vzpostavljanja medsebojnih stikov (komuniciranja). Ne bi smeli več samo dajati informacij o tem, kaj je potrebno za zdravje in kaj je treba storiti, kadar se zdravje začenja slabšati. Moremo in moramo doseči tudi povečevanje prizadevanj posameznikov in skupnosti za boljše zdravje. Učinkoviti medsebojni stiki in tvorno sodelovanje bodo pripomogli k večji pripravljenosti za skrb in zdravje, le-ta pa bo spet izboljšala sodelovanje.

Potreben je tudi stalen tok informacij, vendar ne samo v pisani besedi — bodisi enkrat letno na svetovni dan zdravja ali pa v krajevnih, nacionalnih in mednarodnih časopisih in revijah —, ampak tudi v pogovorih, skupinskih razpravah, po radiu ali televiziji, v zabavnih stripih, igrah, filmih, popevkah in podobno. Takšno obveščanje pa bi moralo potekati v družinah, šolah, tovarnah, pisarnah, na univerzah, v družbenih in verskih skupinah, sindikatih, političnih strankah in sploh povsod tam, kjer se ljudje srečujejo.

Nujna posledica, ki bi jo rad posredoval na svetovni dan zdravja 1983, pa je ta-le: **Vsi ljudje imajo moč, da si prizadevajo za zdravje: čas za to prizadevanje pa je sedaj!**

Odštevanje v naši svetovni akciji Zdravje vsem do leta 2000 se je namreč že začelo!

● MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

DELOVNI NAČRT ZA SEZONO 1983-84

Repertoar za sezono 1983—84 sledi dogovorjeni programski opredelitvi MGL, »z izrazili kvalitetnega sodobnega ljudskega dramskega gledališča izpovedovati in posredovati delovnim ljudem in občanom Ljubljane, SR Slovenije in SFR Jugoslavije umetniško resnico, vsebovano predvsem v domači in tuji družbenokritični drami, satirični komediji, lažji komediji, literarno-satiričnem kabaretu, žlahtni ljudski igri, pa tudi v drugih, gledališču komplementarno sorodnih umetniških zvrsteh, v smeri sodobnega polivalentnega doma kulture.«

V repertoarni zasnovi smo poskušali upoštevati tudi koristne predloge in mnenja, naših obiskovalcev, ki so se oblikovala v preteklem obdobju, pri čemer pa smo globoko prepričani, da na področju podružbljanja gledališke dejavnosti lahko v prihodnje s skupnimi močmi napravimo še več.

Upamo, da bo repertoar ponudil vsakomur dovolj zadovoljstva, saj bi z njim radi potrdili naš sloves gledališča za vse ljudi.

Delovni načrt predvideva v naslednjem obdobju osem del.

Augusto Boal: S PESTJO PROTI ODPRTEMU NOŽU, sodobna brazilska politična drama.

Rainer Werner Fassbinder: PETRA VON KANT IN NJENE BRIDKE SOLZE, sodobna italijanska komedija

Ödon von Horwath: KAZIMIR IN KAROLINA, ljudska igra — avstrijska dramatika

William Shakespeare: KAMOR VAM DRAGO, komedija

Goran Stefanovski: HI-FI, sodobna makedonska drama

Georg Bernard Shaw: PIGMALION, angleška komedija

SLOVENSKA NOVITETA (Miloš Mikeln: Dve komediji ali Ervin Fritz: Dejansko stanje, literarni kabaret ali Dimitrij Rupel: Kar je res, je res, družbena satira).

V abonmajsko ponudbo bomo iz navedenega programa vključili šest najaktualnejših dramskih besedil.

Vpisovanje abonmajev bo od 5. do 15. septembra in 3. oktobra 1983 v preddverju MGL (vhod iz Gledališke pasaže).

M. K. — MGL